

Verksamhetsförlagd utbildning, VFU

Primärvård

Vägledning för handledare i kamratlärande

Introduktion

Studenter i sjuksköterskeprogrammets grundutbildning gör sin verksamhetsförlagda utbildning (VFU) inom primärvård i kurs 7, den fjärde terminen. I kursen ingår även VFU inom psykiatri och äldreomsorg samt en vecka fältstudiedagar inom hemsjukvård. Vardera moment omfattar fem veckors VFU. Samtliga studenter har fyra veckors VFU inom primärvård i kombination med en veckas fältstudier inom hemsjukvård alternativt fyra veckors VFU inom hemsjukvård och en veckas fältstudier inom primärvård.

Kamratlärande är en pedagogisk modell där handledaren har en mer tillbakadragen roll i omvårdnadsarbetet än vid traditionell handledning. Kamratlärande tillåter studentparet arbeta mer självständigt och på så vis lära av varandra, vilket även främjar studenterna till kritiskt tänkande och till ökad självständighet (Mamhidir et al., 2014). Ytterligare fördelar med kamratlärande är den ökade delaktigheten i teamet vilket synliggör studenterna och motiverar dem till ökat ansvar. Forskning av Christiansen och Bell (2010) visar att det känslomässiga stödet som studenterna fick av varandra värderades högt vid kamratlärande och att den stress och känsla av övergivenhet som inte är ovanlig hos studenterna under deras VFU på så vis minskades.

Regelbunden feedback och reflektion tillsammans med handledaren är en förutsättning för att studenterna ska veta vad de behöver träna mer på under sin VFU, vilket också ger stöd för att uppfylla lärandemålen (Kristofferzon, Mårtensson, Löfmark, 2013). Att kontinuerligt ställa sig frågan vad som var bra och vad som kunde göras bättre eller annorlunda i det egna handlandet är eftersträvansvärt i det professionella arbetet och ger samtidigt en möjlighet till reflektion över det egna lärande (Bie, 2009).

Referenser

Bie K. Reflektionshandboken. Oslo: Universitetsförlaget; 2009

Christiansen A & Bell A. Peer learning partnerships: exploring the experience of pre-registration nursing students. *Journal of Clinical Nursing* 2010;19:803-810

Kristofferzon M-L, Mårtensson G, & Löfmark A. Nursing student's Perceptions of clinical supervision: The contributions of preceptors, head preceptors and clinical lectures. *Nurse Education Today* 2013;33:1252-1257.

Mamhidir A-G, Kristofferzon M-L, Hellström-Hyson E, Persson E & Mårtensson G. Nursing preceptors 'experiences of two clinical education models. *Nurse Education in Practice* 2014;14:427-433

Praktiskt tillvägagångssätt vid kamratlärande

Första dagen studenterna kommer till enheten ska handledaren avsätta tid för att ordna med praktiska saker, presentera enheten och dess rutiner och riktlinjer samt handledningsmodellen. Denna tid är viktig för att skapa ett gott första intryck så att studenterna känner sig välkomna och omhändertagna. Det är också väsentligt att ta reda på studenternas tidigare erfarenheter, förkunskaper, förväntningar och ev. rädslor inför VFU:n.

- Studentinlogg till PMO/Journal 3 ska beställas av vårdenhetschef/chefsstöd och finnas tillgängligt vid VFU-start.
- Tiden är 30 timmar/vecka under 4 veckor. I tiden ingår ev. studiebesök (max 12 h). Tid för schemalagda seminarier ingår inte i timmarna för VFU.
- Vecka 1-2 traditionell handledning med enskild handledare (individuella scheman).
- Vecka 3-4 kamratlärande med en gemensam handledare (gemensamt schema).
- I kamratlärande ska handledaren vara ett stöd för studenterna och ha en mer passiv roll än vid traditionell handledning. Studenterna ska kunna planera, prioritera och motivera tänkta omvårdnadsåtgärder tillsammans, för att sedan diskutera dem och reflektera med handledaren.
- Handledaren ska avsätta tid för handledning och reflektion.
- Handledaren ska observera studenternas inbördes arbetsrelation, för att vid behov påvisa om den inbördes relationen är ojämn.
- Om problem uppstår kontaktas klinisk adjunkt så snart som möjligt.
- Handledaren ska tillsammans med studenterna ansvara för att lärandemål och individuella mål uppfylls samt ha kännedom om studiehandledning och vara behjälplig vid behov.
- Den enskilde studenten ska bedömas efter dennes förmåga – VFU-tiden ska vara utmanande och leda till utveckling inom området.
- Handledare och den enskilde studenten ska inför halvtidsdiskussion och slutbedömning förbereda sig genom att göra varsin skattning i AssCe-formuläret.
- Handledaren ska tillsammans med den enskilde studenten utföra halvtidsdiskussion samt slutbedömning med klinisk adjunkt. Studenten leder bedömningsdiskussionerna och ska kunna ge exempel på situationer utifrån de olika faktorerna i AssCe-formuläret. Beräknad tidsåtgång för varje bedömningsdiskussion är ca 60 min.

Vecka 1

- Bekanta sig med enheten, rutiner, riktlinjer och personal
- Skriva schema för VFU-perioden
- Börja planera för studiebesök under vecka 1-2
- Formulera och diskutera individuella mål med handledaren. Målen diskuteras sedan tillsammans med klinisk adjunkt vid halvtidsdiskussionen
- Bedöma, planera, utföra, utvärdera och dokumentera omvårdnaden (omvårdnadsprocessen) av patienter tillsammans med handledaren
- Daglig reflektion med handledaren
- Ev. studiebesök

Vecka 2

- Bedöma, planera, utföra, utvärdera och dokumentera omvårdnaden av patienter tillsammans med handledaren
- Daglig reflektion med handledare
- Halvtidsdiskussion med handledare och klinisk adjunkt
- Ev. studiebesök
- Förbereda inför nästa veckas återkommande patienter

Vecka 3

- Handledningen övergår till kamratlärande
- Studenterna ansvarar för patienterna i den egna tidboken, som ska vara anpassad både gällande patienter och tid
- Bedöma, planera, utföra, utvärdera och dokumentera omvårdnaden av patienter tillsammans med sin studiekamrat och i samråd med handledare
- Daglig reflektion med handledare
- Förbereda inför nästa veckas återkommande patienter

Vecka 4

- Studenterna ansvarar för patienterna i den egna tidboken, som ska vara anpassad både gällande patienter och tid
- Bedöma, planera, utföra, utvärdera och dokumentera omvårdnaden av patienter tillsammans med sin studiekamrat och i samråd med handledare
- Daglig reflektion med handledare
- Slutbedömning med handledare och klinisk adjunkt